

De mens in mythisch licht

Colofon

ISBN: 978 94 6365 363 3

1e druk 2021

© 2021, Marianne Carolus

www.evadio.net

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

Telefoon: 058 - 289 48 57

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Aquarel: Marianne Carolus

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

De mens in mythisch licht

Marianne Carolus

Inhoud

Deel I Schepping als cyclus	7
I Inleiding	9
II Schepping in oost, zuid, west en noord	18
III De wieg van onze beschaving	39
IV De Bijbelse Genesis	44
V Meditatieve beschouwing van Genesis 1	55
VI De geheime mythe	60
VII Ons dagelijks leven	64
Deel II Schepping en de dood	68
I Inleiding	70
II De Schepping van Genesis 2	73
III Ongehoorzaamheid - Genesis 3	80
IV De dood zelf - Genesis 4	90
V Gilgamesj zoekt de onsterfelijkheid	94
VI De dood in Egypte: Seth	100
VII Prometheus' ongehoorzaamheid en dood	111
VIII Het noorden en de dood	124
IX Tot slot	143
Deel III Schepping en de toekomst	150
I Inleiding	152
II De schepping bij de Eskimo's	158
III De schepping bij de Maori's	166
IV De mythe van de materialistische wetenschap	186
V De mythe van de Verlosser, die de dood overwint	200
VI De graalmythen	215
VII De Slavische mythe van de toekomst	233
VIII Dagelijks leven en Slotbeschouwing	257

Scheppingsverhalen zijn de evolutiepoëzie van de mensheid

(Marianne Carolus)

Deel I Schepping als cyclus

Reïncarnatietherapie: Een groep mensen had mij gevraagd om les te gaan geven, om ze reïncarnatietherapie te leren. Reïncarnatie heeft alles met spiritualiteit te maken, want je leeft dan afwisselend op de aarde en in de spirituele wereld. Dat vak doceren is dus meer dan mensen alleen de techniek van regressietherapie bijbrengen. Maar ik was geen lerares, wel antroposofisch arts, moeder en enthousiast reïncarnatietherapeute. Na drie keer ‘Nee’ te hebben gezegd zei ik echter ‘Ja’, en het voelde als iets nieuws gaan scheppen. Het eerste cursusweekend zou gaan over de schepping. Reïncarnatietherapie maakt je eigenlijk tot een geheel nieuw mens, en hoe ging zoiets?

Enthousiast begon ik me te verdiepen in scheppingsverhalen, hun lotgevallen en hun helden. Toen bleek dat mijn cliënten in reïncarnatietherapie bij het verwerken van hun oertrauma regelrecht in vergelijkbare situaties terechtkwamen, gingen er werelden voor me open. Wat zijn mythen eigenlijk? In het Wereldmuseum in Rotterdam ontdekte ik dat wat voor mij mooie verhalen waren in andere tijden en plaatsen als godsdienst direct beleefbare realiteit was. Mythen worden binnen hun cultuur voor waar aangenomen, vaak verteld en hebben een directe voedende werking op het alledaagse leven. Er zijn rituelen rond geboorten, vruchtbaarheid, volwassenwording, huwelijken en de dood. Alleen de verhalen blijven er als mythen van over.

Kunnen deze mythen echt iets betekenen voor ons, moderne mensen, op zoek naar onze spirituele wortels?

Ik zag drie motieven, zodat ik Evolutie in Schepping in drie stappen wil laten zien. 1 Schepping als cyclus. 2 Schepping en Dood. 3 Schepping en de toekomst.

Antroposofie: Heel bijzonder is het als ik mij jaren later realiseer, dat Rudolf Steiner met zijn antroposofie een fundament heeft gelegd voor de toekomst. Hij heeft de mensen een geestelijke grondsteen nagelaten in de vorm van een meditatief gedicht. In die grondsteen heeft hij in feite dezelfde drie motieven benoemd,

en wel als geest-herinneren, geest-bezinnen en geest-schouwen, en wel vanuit het hogere Christusbewustzijn, het hogere ik, dat zich met het gewone dagelijkse ik verbindt. In het eerste deel van dit boek kwam alles uit de mythen zelf. In het tweede deel waren antroposofische inzichten heel nuttig, maar het derde deel is pas mede door antroposofie überhaupt mogelijk geworden.

I Inleiding

Wat zijn scheppingsmythen?

Scheppingsmythen zijn verhalen over het ontstaan van het universum, de wereld, de aarde, de natuur en de mens. Ze hebben millennia overleefd en blijven fascineren. Alleen dat al kan ze voor mij tot iets heiligs maken. Maar wat maakte ze zo onsterfelijk? Mythen worden *binnen hun cultuur* voor waar aangenomen, vaak verteld en hebben een directe voedende werking op het alledaagse leven. Daar horen rituelen bij. Mircea Eliade en Joseph Campbell deden hier veel onderzoek naar, waar ik dankbaar uit put. Zelfs wanneer je niet in reïncarnatie ‘geloofd’, weet je dat je deel bent van de mensheid. Nu hebben wij niet alleen een persoonlijk geheugen, waaruit we herinneringen putten, maar ook de mensen om ons heen, met wie we ervaringen delen en deelden, hebben hun herinneringen en het is bijzonder om je samen iets te herinneren. Waar we nog niet ‘als persoon’ bij waren, hebben we ergens toch waarschijnlijk opgeslagen, in gewoontes, eigenschappen, vaardigheden. Mythen over de schepping zijn gedeelde archetypische ervaringen en maken deel uit van het collectieve onbewuste. C.G. Jung is bekend om zijn werk hierover. In mijn werk als reïncarnatietherapeute heb ik vele conclusies van deze drie wetenschappers bevestigd gevonden. Wat betekent dat voor ons?

Strikt genomen wordt in de moderne wereld met schepping meestal alleen bedoeld hoe de tastbare en zichtbare wereld is ontstaan vanuit het onvatbare dat misschien zowel woest als ledig was en toen door een God werd veranderd. Kleuters kennen de magische krachten nog die uit een tafel een huis maken en uit een vloerkleed een woeste zee, maar ons wordt al jong geleerd dat een God niet bestaat. Ja, het ‘onzichtbare’ wordt binnen **onze** cultuur vaak aan de kant geschoven want, populair gezegd, ‘dat onzichtbare, daar hebben we niks mee’. Dus er wordt wel druk natuurwetenschappelijk onderzoek naar gedaan, maar met de bedoeling met steeds ingewikkelder instrumenten toch iets zichtbaar te maken, door het te meten, straling op te vangen, enzovoorts. En aan de andere kant van ons bewustzijnsspectrum

wordt er gemediteerd, om in het niets het alles te vinden. Deze zin uit Goethes Faust treft precies het punt waarom het gaat: het niets van Mephisto, de duivel, is het niets van de materialist. Het is de volheid voor de geestelijk zoekende. Geest en Materie, daarover gaan de scheppingsmythen.

Wat nu als dit materieel gezien ‘onzichtbare’ nu juist toch de plek is waar het allemaal begon? Het bijkomende probleem is, **dat we er geen woorden meer voor hebben**. Onze woorden van nu kunnen alleen nog maar over dingen praten, over dat wat al geworden is en dus bestaat in het hier en nu, tastbaar en hard en daardoor ‘controleerbaar’. En deze woorden worden steeds vaker ontmaskerd als leugens. Zijn hun waarheden, ook die der dingen, nog wel altijd controleerbaar? De onzichtbare wereld is net als onze eigen ziel met haar wisselende gevoelens vaak minder statisch en lijkt meer op water of lucht of vuur. Zoals rook van een kaars prachtige vormen aanneemt, die echter meteen weer oplossen. Of zijn wij daar de nog piepjonge goden, die zich er een wereld beginnen te scheppen? Nog zonder woorden, zonder taal?

Mythen als beeldtaal

In de tijd van de mythen was dat anders, men had de taal van de beelden. Wat men beleefde, was te verwoorden met een beeldende taal. Ook in sessies van reïncarnatietherapie heb je vaak symbooltaal nodig, vooral om over ervaringen buiten het lichaam, zoals na het sterven, te kunnen communiceren.

Binnen veel ‘games’ gaat het ook om het onzichtbare. Daar duik je in virtuele werelden, waar je kunt rennen, vliegen, moorden en vernietigen met een minimale duimklik. Daar is echter geen taal bij, want het gaat allemaal in beelden die binnen een seconde komen en gaan. Het is dus een vorm van beeldtaal, maar lijkt het wel echt op die oude mythische beeldtaal? Nauwelijks, wanneer je kijkt naar de games, want het gaat er om snelheid. Dan heb je eigenlijk alleen nog maar automatische reflexen. Maar toch ook een zekere, zij het instinctieve, intelligentie, al is die erg gefocust, en wel door de game zelf.

Snel en instinctief, en collectief, het lijkt alsof een technologi-

sche schepping ons overkomt. Wij zijn daarin geen scheppers, maar meer een soort slaven van de technologie. Alles wat de techniek ‘kan’, wordt ook gedaan. Hier denk ik aan orgaantransplantaties en digitalisering.

Geen woorden, steeds meer voldoen de icoontjes. Maar het is bekend dat taalontwikkeling nodig is voor de ontwikkeling van het denken. Ontwikkelt zich dan bij onze kinderen, die hoe langer hoe minder kunnen lezen of schrijven, dan ook geen denken meer? Heb je voor de keuzes die je in je leven zult moeten maken dan wel een voldoende overzicht en inzicht? Of bestaat vrij kiezen niet meer en ben je al helemaal gedresseerd op ‘multiple choice’- hokjes? En als jouw hokje er niet bij zit, ben je een autist?

Gezien de leeftijd waarop kinderen beginnen te gamen, kun je slechts het ergste vrezen. Hier in de game-wereld voor de kinderen is het puur dressuur. Na elke duimklik klinkt ofwel een belonend ofwel een afkeurend geluidje. De mythen, die net als de games veel beelden geven, hebben daarbij wél enige woorden, maar werken zo heel anders dan de games omdat ze je juist daarmee krachtig tot denken kunnen aanzetten.

Reïncarnatie-ervaringen

De opleiding die ik gaf tot reïncarnatietherapeut, liet ik beginnen met een cursus over de schepping. Via de mythen daarover konden de studenten zich verbinden met het begin van de aarde en ook met hun eigen begin in het huidige leven, de vroege kindertijd, en met het begin van de opleiding voor een heel nieuw vak. In de laatste cursus, na drie jaar leren en oefenen, kwam de student bij het scheppingsthema terug, maar nu via het werken aan het oertrauma. Hier begint het karma, en met de heling daarvan komt er een mooie slotervaring. Daar kan het niets tot het alles worden van je geestelijke oorsprong, je eigen bron. Het is het slot na het werken aan vorige levens en ervaringen rond sterven en geboortes, op aarde en elders. We gaan terug naar je bestaansvorm vóór het eerste leven op aarde. Want dat heeft een begin, die schepping heet, en ieder op z'n eigen wijze waren wij er allemaal bij.

Iets dat een begin heeft, heeft ook een einde, en ‘eeuwig’ zijn betekent in feite ‘zonder ontwikkeling’ te zijn. Altijd in eenzelfde (gelukzalige) staat te verblijven. Kan het daarom zijn, dat de eeuwige ziel om zich te kunnen ontwikkelen periodiek uit deze eeuwige rust vandaan moet komen om een ontwikkelingsreis door sterfelijke lichamen te beginnen? Als een soort kosmische ademhaling?

Schepping als cyclus

Veel scheppingsmythen spreken inderdaad van bestaanscycli, dus niet van een éénmalige schepping, maar van werelden die ten ondergaan en opgevolgd worden door nieuwe. Bij mineralen en metalen kennen we het: ze kunnen smelten, verdampen en opnieuw uitkristalliseren. Ook bij planten is het cyclische bestaan duidelijk: een klein zaadje blijft over en dan begint een volgende cyclus. Grote wereldgodsdiensten gaan uit van de reïncarnatie van mensen. Reïncarnatie kan alleen bestaan, wanneer er sterfelijke lichamen zijn, waarin onsterfelijke entiteiten, van oudsher zielen genoemd, wonen. Hadden deze entiteiten inderdaad ooit een begin op aarde? Waar komen zij eigenlijk vandaan? Wat zeggen de mythen hierover? Als de schepping cyclisch is, gaat het dan om groei? Simpel gezegd: zijn de cycli te vergelijken met schoolklassen? Zo ja, hoe kunnen we dan het leerdoel ontdekken voor de huidige cyclus? Anders gezegd: wat is onze opgave? Wat wordt onze toekomst?

Waarom juist mythen?

Er is een onderscheid te maken tussen enerzijds het beeld van de oerknal, dat de moderne (natuur)wetenschap heeft ontwikkeld, en anderzijds het beeldloze beeld van veel esoterische wetenschappers. De oerbeelden die de mythen geven, zijn voor mij de adem daartussen, het gulden midden. Er zijn talloze mythen en mijn keuze is dus een flinke beperking. Ik heb geprobeerd representatieve mythen te kiezen, maar hoewel ik enthousiast veel mythen gelezen heb, ben ik geen mythologe. Met name wat betreft Europa schiet mijn indeling tekort, omdat hier zeker nog meer leeft aan oude mythen dan alleen die welke hier verteld worden. Het is een voor mij zo eerlijk mogelijke keuze.

De rol van de wetenschap

De wetenschap kan niet van een plan of schepping spreken, maar wel van een oorsprong en ontwikkeling van ons bestaan. Het woord schepping mag in de wetenschap niet worden gebruikt. Zij wil enkel bouwen op wat meetbaar, weegbaar en herhaalbaar is, en op de zintuiglijk kenbare werkelijkheid, de stof die al ontstaan is. Zij gaat uit van een oerknal, een explosie in de ruimte, met als gevolg een nog steeds uitdijend heelal, gevuld met brokstukken in de vorm van zonnestelsels en andere hemellichamen, alles in vormen van meetbare energie en materie, en men zoekt ijverig naar tekenen van leven en bewustzijn buiten de aarde. Zij gaat ervan uit dat de evolutie door toevallige omstandigheden en de aanpassing daaraan verloopt. Helemaal van onderaf, vanuit het exploderende zwarte oergat, is alles ontstaan, niet geschapen.

Occultisme

Het weten van esoterici of ingewijden (occultisme) onderscheidt een structuur van lagen of werelden of manifestatieniveaus. Dit weten baseert men op bovenzintuiglijke waarnemingen en de verkregen inzichten daarin. Ter vergelijking: één en dezelfde stof kan zich manifesteren als water, als ijs en als lucht, damp. Deze hebben in elke manifestatie totaal verschillende eigenschappen, maar toch zijn het dezelfde moleculen. In lucht willen ze zover mogelijk bij elkaar vandaan, in vloeistof glijden ze tussen en langs elkaar en in ijs zijn ze onbeweeglijk vast met elkaar vergroeid. In vaste materie zijn ze als prachtige kristalfiguren te ontdekken. Deze drie manifestatievormen zijn een beeld voor drie werelden, een hemelwereld, een middenwereld en een onderwereld. De esoterische kennis kent nog meer lagen dan deze drie. De hoogste (onzichtbare) bestaat uit pure potentie. De laagste is die van de materie, de dode stof. Geestelijke wezens, entiteiten, kunnen zich in de verschillende lagen of dimensies manifesteren.

De mythen

Mythen spreken ook van deze verschillende manifestatielagen of werelden. Hun berichten betreffen archetypische ervaringen. Zij nemen daardoor een middenpositie in tussen natuurwetenschap

en occultisme. Zij spelen met de grote waarheden door er soms boven en soms onder te gaan kijken. Je moet er dan ook anders mee omgaan. Niet meten en wegen. Maar er ook niet je eigen zekerheden en hogere weten overheen stulpen. Je moet ze serieus nemen, maar toch heel onbevangen zijn. Serieus ermee spelen en oprecht open blijven staan. Voor mijzelf toch nog wat onverwacht raakte ik dieper in de nog actuele christelijke godsdienst verzeild dan de bedoeling was. Daarom wil ik duidelijk zeggen: mythen vertellen van mensen en goden en ze zijn voor mij even heilig als godsdiensten.

De **oude** mythen tonen je dat elk volk, elke stam, zijn eigen scheppingsverhalen heeft. Meestal gekoesterd en nog in de 20e eeuw steeds herbeleefd bij initiatie-ceremoniën. De evolutieeler lijkt door het grootste deel van de volkeren van de zogenaamde beschaafde wereld verteld en gekoesterd te worden. De waarheden van Darwin hebben, evenals alle mythen, een directe voedende werking op het alledaagse leven. Zij vormen een **moderne mythe**. Heb je dat ooit zo bekeken? Je merkt dat de ene mythe je meer aanspreekt dan de andere. Je kunt ze lezen of ernaar luisteren en misschien voelen hoe ze je iets over jezelf kunnen vertellen. Maar hebben ze nog wel iets te maken met ons moderne dagelijkse leven? En hoe verhouden ze zich tot Darwins evolutiegedachten? Waar vind je hier meer over?

Bemoedigend was voor mij het lezen van Mircea Eliade. Hij bestudeerde traditionele en archaische volkeren en schreef over hun scheppingsmythen en de grote rol daarvan in hun samenleving. Mircea Eliade laat zien hoe de scheppingsbeelden en de kosmogonie binnen deze culturen een voortdurende inspirerende bron zijn bij eigen scheppende bezigheden! Daar de betreffende stammen nog veelal zo leven zoals mijn cliënten herbelevend meemaken in hun oeroude vorige levens, was hier een duidelijk raakvlak gevonden. Naast Eliade en de boeiende boeken van Kerényi en Joseph Campbell zijn er ook talloze populaire mythologieboeken. Reïncarnatietherapie is een jong werkterrein en een nog jong ervaringsgebied. Wil het (ook wetenschappelijk) goed kunnen integreren in onze maatschappij, dan zijn er zulke en andere raakvlakken nodig. De mythen zelf, de directe mededelingen over de schepping vanuit het perspectief van **toen**, zijn

misschien wel een prachtig middel om ook zonder in therapie te moeten gaan, iets over je eigen oorsprong te ontdekken.

Kleine kinderen

Zij lijken nog te leven in een andere, helere wereld. Ze zijn weliswaar op de aarde geboren, maar voor hen is de aarde nog niet zoals voor ons. Een klein kind is een bron van vreugde. Als kleine scheppers kunnen kleuters hele werelden scheppen met een vloerkleed en wat stoelen of in de zandbak met wat steentjes en takjes. Op de eerste cursus liet ik hier een tekening over maken. Bestaan er ook persoonlijke scheppingstijd-ervaringen? Je kunt natuurlijk ook thuis zo'n tekening maken van 'jezelf in jouw wereld', zoals die er uitzag toen jij zelf nog zo leefde, *toen alles nog goed was*. Deze uitdrukking is van Tineke Noordegraaf, die heel veel reïncarnatietherapie deed met kinderen. Aan die tekening en het verhaal dat erbij hoort, kun je al heel veel ontdekken over je persoonlijke scheppingstijd-ervaringen. Op mijn cursussen werd er meestal een tuin getekend of een kerstboom. Het leek dus meteen al op een paradijservaring, of een 'thuis' met een boom in het midden. Ik zei dan: Maak voor jezelf een tekening van hoe jouw wereld er uitzag 'toen alles nog goed was', toen je nog klein was. Als je geen enkele goede herinnering aan die periode hebt, mag je je ideaal fantaseren: hoe zou je het liefst willen dat jouw paradijs geweest was voor jou als peuter of kleuter?

Hier nog even een kort overzicht van de drie stappen of delen:

Deel 1, Schepping als cyclus

Is Schepping een cyclisch gebeuren? Wat voor beeld ontstaat er wanneer de mythen uit de hele wereld naast elkaar worden gelegd? In deze eerste verkenning trek ik in een grote spiraal van de buiten naar binnen, dwars door de vier windstreken over de aarde, vanuit China via India, Afrika, Amerika en Noord-Europa naar het Mediterrane Oosten, waar de wortels van de moderne beschaving liggen en de mythen laten opklinken. Mythen van over de hele wereld wil ik zelf laten spreken. Daarom geef ik er nauwelijks commentaar bij. Aan de bron van de moderne

beschaving staan de Mesopotamische, Egyptische en Griekse mythen. Zij omvatten de Joods- Christelijke mythen. Hoe ziet de Joods-Christelijke mythe van het eerste scheppingsverhaal van de bijbel er daarna uit, en kan ik dan daarop focussen? Daar ga ik iets uitvoeriger op in. In dit deel beperk ik me voornamelijk tot de noordelijke hemisfeer.

Deel 2, Schepping en Dood

Elke schepping op aarde krijgt met de vergankelijkheid te maken. Het tweede gedeelte van de bijbelse scheppingsmythe, Genesis 2 en 3, schildert behalve het ontstaan van de huidige wereld en de mensen heel helder het misschien wel grootste collectieve oertrauma-moment op aarde: de splitsing in man en vrouw en de daaropvolgende zondeval en de dood. In dit tweede scheppingsverhaal, dat als centraal thema de zondeval bevat, wordt begonnen met kale stof. Van aarde wordt de lichamelijke mensvorm voor de mensgeest geboetseerd. De ene eenzame mens wordt daarna in tweeën gesplitst en de afgesplitste nieuwe helft wordt door de sluwste der dieren verleid tot ongehoorzaamheid aan de schepper. Het gevolg is lijden en dood. Helaas zijn de oorspronkelijke verhalen door ‘kerkvaders’ grondig ‘verbeterd’ en aangepast aan extreem patriarchale verhoudingen. Hierover deed de theologe Annine van der Meer onthullend onderzoek. Zijn deze motieven ook aanwezig in de mythen van de omringende culturen? Zijn er bij Prometheus, Seth en Gilgamesj vergelijkbare situaties of motieven? Hoort ongehoorzaam zijn en de confrontatie met de dood er ook bij in de huidige technische scheppingsfase? Moet het zelfs? Wat is de rol van de mens? En wanneer in het huidige bestaan een lichaam dat is opgebouwd uit aardse stof, wezenlijk is, is het dan ook zinnig om met deze vraag naar de mythen te kijken van de *stoffelijke* voorouders van de landen waar onze moderne technologische beschaving is begonnen, dus Noordwest-Europa? De Europese versie van het thema van dood en einde. Wat zegt de Edda met de geschiedenis van Loki daarover?

Deel 3, Schepping en Toekomst

De mythen van Genesis hebben een duidelijk vervolg tot in het heden en de toekomst. Dat zijn twee mythen, de eerste is verbon-

den met het begin van de westerse jaartelling en vertelt van het persoonlijke overwinnen van de dood door Christus, die voor onszelf als voorbeeld kan gelden, en de tweede is de Apocalyps, die vertelt over het einde van onze huidige aardse cyclus of scheppingsronde. Zij zijn de doorgaande lijn in het midden. Wat zeggen die nieuwe mythen over de dood en het einde van onze wereld? Is het als mens leren omgaan met de dood het einde en doel van deze huidige cyclus of is er nog meer? De Eskimo's in Noord-Alaska, de Kalewala in ons Europese hoge noorden, de Maori's in Nieuw-Zeeland en de volken van de eilandjes in de Zuidzee wonen letterlijk aan het **einde** van de (bewoonde) wereld. Wat zeggen hun mythen over de schepping, de dood en over hoe verder? Hier lijkt de tijd bijna stil te staan, alsof het heden nog in de van vroeger bewaarde eeuwigheid rust. Maar ik ontdekte ook twee mythen die uit de toekomst geplukt werden. Heel langzaam, stukje voor stukje, groeide in Zuidwest-Europa de graalsmythe, en klonken er liederen en instrumentale klanken bij een Slavische tot nu toe nog niet bekende mythe over het kostelijke einde van onze cyclus.

Hopelijk kan het geheel van mythische gezichtspunten, net als een enkele mythe dat vroeger kon doen, de lezer tot in het moderne dagelijkse leven inspireren.

II Schepping in oost, zuid, west en noord

1 De wereld rond

Deze mythen gaan over de Schepping, die al achter de rug is. Ze zijn het oerbeeld van al het scheppen en geschapen worden, dat op de achtergrond aanwezig is in al het dagelijks leven, elke lente in het nieuwe ontspruiten der planten, geboren worden van lammetjes en in het dagelijkse doen en laten der mensen. De mythen van verschillende volkeren tonen dit oerbeeld in verschillende kwaliteiten en perspectieven. Ik heb ze ingedeeld naar het werelddeel waar ze vandaan komen en dan geordend naar de vier windstreken. Grof gezegd koos ik voor het oosten mythen uit Azië, voor het zuiden uit Afrika, voor het westen uit Amerika en voor het noorden uit Noordwest-Europa. Daar zijn verschillende kwaliteiten wat betreft klimaat, landschap, ras en cultuur. Uit elke streek volgen drie mythen.

Probeer ze als één grote waaier te ervaren en dan even te wachten. Welke verhalen, en uit welke windrichting, spreken je het meest aan? Probeer dit eens voor jezelf na te gaan. Op de cursus maak je daarvan je tweede tekening, van de scène die je het meest aanspreekt. Je hebt dan twee **eigen** beelden, een persoonlijk ‘paradijs’ en een bovenpersoonlijk scheppingsbeeld vanuit een bepaalde stam of volk, waarin archetypisch het paradijs en het begin van de mens in hun woorden werd gevat. Daarna komen we tot de kern, de mythen van het midden.

De spiraal van mythen

Het oosten: Elke dag begint in het oosten. De zon komt hier op boven de wijde oceaan aan de rand van de wereld, en hoe vertelden ze daar het verhaal van het grote begin?

(China) De Schepping: Pan Gu

In het begin zag de oermaterie eruit als een kippenei. Na 18.000 jaar deelde het zich en breidden hemel en aarde zich uit. Het

etherische Yang steeg op en vormde de hemel. De zware Yin-materie zakte naar beneden en werd de aarde. Tussen deze beide elementen werd de reus Pan Gu geboren. Hij maakte negen transformaties door en werd even goddelijk en wijs als hemel en aarde.

In het Begin was er de reus Pan Gu en uit zijn stervende lichaam ontstond onze wereld. Zijn adem werd tot de wind en de wolken. Zijn stem werd tot de donder en zijn ogen werden zon en maan. Zijn ledematen werden de bergen en zijn lichaamssappen werden regens, rivieren en zeeën. Zijn vlees werd de aarde en zijn hoofdhaar veranderde in sterren en zijn lichaamshaar in planten. Zijn tanden en zijn beenderen werden de mineralen. Het ongedierte echter, dat op zijn lichaam leefde, dat werd tot mensen.

Al zal dat niet spontaan gaan, probeer het toch eens serieus te nemen. Bijvoorbeeld zo: Een kippenei bevat een oranjegele dooier, die veel vetten bevat. Brandstof en calorïen zijn het: kunnen ze veranderd zijn in het vuur binnenin onze aarde, die soms met geweld door vulkanen naar buiten barst? Of in het vuur van de zon of andere sterren? De transparante vloeibare eiwitten om een dooier heen bevatten precies die elementen, die in atomen en moleculen in onze huidige lucht voorkomen: koolstof, zuurstof, stikstof en waterstof. Lijkt dat op een in aarde en hemel uit elkaar gevallen oeroud kosmisch ei? Een ei is nog in een ander opzicht interessant: het is deel van een cyclus.

Deze schepping vertoont meer stadia, en heeft daarmee een cyclisch karakter. Dit hemel en aarde bevattende ei was bevrucht en de kiem was van een reus. Die reus, die nu maar liefst negen transformaties doormaakt en dan de goddelijke wijsheid bezit van hemel en aarde. Een andere versie spreekt van opnieuw 18.000 jaar. Dat zijn negen perioden van tweeduizend jaar, of, op duizendtallen afgerond acht keer 2160 jaar, de tijd waarin het lentepunt van de zon binnen één dierenriemteken opkomt. Dan sterft hij. Zijn dode lichaamsdelen vormen ons zonnestelsel en de aarde met alles erop en eraan. Behalve hun verbondenheid toont dit verhaal hoe mensen in hun vóórmenselijke manifestaties al *ten koste van* die eenheid als parasieten leven. Tot ze bij zijn dood daaruit vandaan gingen en mens werden. Parasiteren

is misschien dat wat dagelijks bevestigd wordt in de uitbuiting van de aarde. Dat deden mensen dus volgens dit verhaal al vóór ze zich als materiële mensen konden manifesteren.

Nü Gua

De Godin Nü Gua, de vrouwelijke helft van een tweeling met slangenlijf en een mensenhoofd, kneedde gele klei tot mensvormen die levend werden. Ze had er erg veel schik in en ze wilde nog veel meer mensen maken, maar ze werd moe en had geen kracht meer.

Dus trok ze met haar koord een voor in het slijk en tilde het op. De kluiten die naar beneden vielen, werden ook tot mensen. De mooi gevormden waren de edele mensen en de laatsten de massa van de onderste lagen.

Hier zijn de uitgangspunten klei, dus aarde, en de godin. Ook hier loont het om er even bij stil te staan. Want er zijn ook hier twee stadia, en in tegenstelling tot in de gebruikelijke evolutietheorie zijn de volmaaktere vormen hier de eersten. De latere vormen zijn ontstaan na een crisis en komen niet meer direct uit de handen van de godin...

(India) De Schepping: Purusha

In het begin van de wereld was er Purusha, de eerste Mens. Hij was alleen. Hij vond het niet leuk, zo alleen te zijn. Daarom deelde hij zich in twee helften, een mannelijke en een vrouwelijke helft, en deze twee helften paarden met elkaar. Maar de vrouwelijke helft dacht: hoe kan hij mij nou omarmen, terwijl hij me toch zelf heeft voortgebracht? Daar voel ik niets voor!, en zij verstopte zich door zich in een vrouwelijke haas te veranderen. Maar Purusha herkende haar en werd een mannelijke haas en paarde met haar. De vrouw werd een vrouwelijk musje. Hij had het weer door en werd een mannelijke vogel. Zo ging het almaar door. Tot tenslotte zo alle soorten van dieren die er op aarde bestaan door hen geschapen waren.

In andere versies wordt Purusha geofferd en in stukken verdeeld. Er zijn ook verschillende Indische scheppingsmythen die met een